Ders : 48 ÖĞÜT ALMAK VE ÖĞÜT VERMEK 1

Konu: 1. Şahısların Öğüt Alması
2. Âilelerin Öğüt Alması

Öğüte herkes muhtaçtır. Öğüte muhtaç değilim diyen de ya nefsinden ya şeytandan öğüt almış demektir. Kişi önce öğüte muhtaç olduğunu bilmeli ve öğüde muhtaç olduğunun idrakinde olmalıdır. Ama kimden öğüt almalıdır? Elbette ehlinden öğüt almalıdır. Öğüt vermeye ehil olan en başta Allah Teâlâ'nın öğretip yetiştirdiği peygamberler, sonra ilim, tecrübe ve basîret ehli olan zatlardır.

İnsan Niçin Öğüt Almalıdır?

Öğüt, bir konuyu tam öğrenmek, bilemediği veya anlayamadığı tarafını anlamak, göremediği tarafını görmek içindir. Tecrübe etmediğinden dolayı tecrübe etmiş insanlardan nasihat almakla kişi nasihat edenin düştüğü aynı hataya düşmemiş olur. Görülemeyeni görme, anlaşılamayanı anlama ve fark edilemeyeni anlama lûtfuna erdirilmiş basîret ehli insanlardan nasihat almak hepsinden daha kıymetlidir. Nasihat, aynı zamanda mü'minlerin birbirlerine karşı kardeşlik görevlerinden biridir.

Topluma nasihat etmekle şahsa nasihat farklıdır. Topluma nasihat genel esasları söylemektir. Özele nasihat özel bir şekilde olmalı, toplum içinde olmamalıdır.

"Alenî nasihat, nasihat değil teşhirdir." İmam-ı Gazâlî

Kişi, öğüt almayı öğüt vermeye tercih etmelidir. Öğüt verirken de kendisini öne çıkarmamalı, hep öğüdü yani hakikati konuşturmalıdır.

Öğüt hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ

"**Şimdi sen Benim tehdidimden** (uyarılarımdan) **korkanlara sen Kur'ân ile öğüt ver!"**[1]

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

"**Öğüt ver; muhakkak öğüt mü'minlere fayda verir."**[2]

Öğüdün faydalı olmasına ve faydalı öğüt verilmesine dikkat etmek gerekir. Onun için olsa gerektir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ

"Onun için anlat ve öğüt ver; öğüt fayda verirse. Allah'tan korkan öğüt alacaktır."[3]

Önce kendimize nasihat edeceğiz sonra insanlara. Zira kendisini değiştirmeyenin başkasını değiştirmesi düşünülmez. Tesiri olmaz. "Ele verir talkını kendi yutar salkımı" durumuna düşmüş olur.

"En iyi nasihat, iyi örnek olmaktır." Malcolm X

Nasihatin Bazı Şartları

a) Müslümanların uğradığı özellikle manevî musibetlere kalben üzülmek,

b) Müslümanlara nasihat etmekte bıkıp usanmamak,

[1] Kaf sûresi (50), 45.
[2] Zâriyât sûresi (51), 55.
[3] A'lâ sûresi (87), 9-10.

c) İnsanlar gerçekleri bilmeseler ve hatırlatmayı hoş görmeseler bile onlara kurtuluş yollarını göstermek.

d) Nasihat veren, önce kendine nasihat etmeli sonra başkasına nasihat etmelidir.

عظ نفسك بحكمتى فإن انتفعت فعظ الناس

"Nefsine vaaz et, nefsin, vaazın gereğini yerine getirirse insanlara vaaz et!"[4] *"Verdiği öğüdü bizzat tutan, bunu başkalarına da dinletebilir."* Feridüddin Attar

Şu âyet-i kerîmede Allah Teâlâ, mü'minlerin birbirlerine, dostluklarının gereği marufu/iyiliği emir münkeri/kötülüğü nehyetmelerini bildirmiştir:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileri (dostları)dır; iyiliği emreder kötülükten alıkorlar; namaz kılarlar, zekât verirler, Allah'a ve peygamberine itaat ederler. İşte Allah bunlara rahmet edecektir. Allah şüphesiz güçlüdür, hakîmdir."[5]

كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

"Siz, insanlar için ortaya çıkarılan, marufu/iyiliği emreden, münker/kötülükten alıkoyan, Allah'a inanan hayırlı bir ümmetsiniz. Kitap ehli inanmış olsalardı, kendileri için daha hayırlı olurdu; içlerinde inananlar olmakla beraber, çoğu yoldan çıkmıştır."[6]

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Sizden hayra çağıran, marufu/iyiliği emreden, münkeri/kötülü yasaklayan bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir."[7]

Bu ümmetin iki aslî görevi vardır; biri İslâm'ı Müslümanlara tatbik, diğeri İslâm'ı Müslüman olmayanlara tebliğdir.

Nasihat hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَأَنصَحُ لَكُمْ

"Ben size nasihat ediyorum (sizin iyiliğinizi istiyorum.)"[8]

"Size nasihat ediyorum" demek, size olgunluk ve kemâl yolunu gösteriyorum, iyiliğinizi ve hayrınızı arzu ediyorum, samimiyetle kurtuluşunuzu istiyorum demektir. Şu ayette de:

وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ

"Ben sizin için emin bir nasihatçiyim"[9] buyurmuştur**.**

Bu âyet-i kerîme, nasihat edecek kişinin, ilmine ve şahsiyetine güvenilir kimse olmasını belirtmektedir.

"Öğüt, dünyanın en pahalı hazineleri kadar kıymetli olduğu halde, eksériya pek ucuza satılır." Hz. Ali (r.a.)

"Sana ilim öğreten arkadaş, her karşılaştığında eline bir altın veren arkadaştan daha faydalıdır." Cemil Sena Ongun

[4] Süyuti, Camiu'l Kebir, 1/9872, H. No: 7884
[5] Tevbe sûresi (9), 71.
[6] Âl-i Imrân sûresi (3), 110.
[7] Âl-i Imrân sûresi (3), 104.
[8] A'râf sûresi (7), 62.
[9] A'râf sûresi (7), 68.

1. Şahısların Öğüt Alması

Bir insan, kendi şahsında, âile içinde ve kurum içinde de nasihate ihtiyacı vardır. Yetişmiş insan her yerde fark edilir. Ne kadar yetişmiş olsa da yine de öğüde ihtiyaç vardır.

Nasihat isterken, nasihat istediğimiz zatları adeta noter yapıyoruz. Kendi istediklerimizin tasdikini istiyoruz. Hâlbuki "şu konuda ne buyurursunuz?" diye sorulmalıdır.

"Nasihati reddeden, rezaleti bulur." Hz. Ali (r.a.)

"Nasihati sevmeyen ve nasihatçisi olmayan bir millette hayır yoktur." Hz. Ömer (r.a.)

Kişi, herkesin; ilminden, halinden, eserinden, başarısından nasihat almalıdır. Hatta hatasından bile öğüt almalı yani hatasını öğretmen bilip ders almalıdır. Kimse söylemeden, kişi kendi hatasını görmesi üst bir seviye, başkasının göstermesiyle görüp kabullenmesi normal bir seviye, hatasını bir başkası söyleyince kabullenmemesi ise seviyesizliktir.

"Öğüt dinlemeyen, azar işitme isteklisidir." Şeyh Sadi-i Şirâzî

2. Ailelerin Öğüt Alması

Âilenin huzuru toplumun huzuru demektir. Âile ilkokuldur. İlk nasihat ailede başlamalıdır.

Âile fertlerinde sevgi ve saygı varsa orada huzur var demektir. Büyüklerin sevgisi, küçüklerin saygısını doğurur. Küçüklerin saygısı da büyüklerin sevgisinin devamını sağlar.

Âilede mutluluk, sevgi ile başlar saygı ile devam eder. Evliliği korumak, mutluluğu korumak, ebedî huzuru korumaktır.

Evliliği bakıma almak gerekir. Arabamızı bakıma alır da evliliğimizi niçin bakıma almıyoruz? Evliliğin araba kadar kıymeti ve ihtiyacı yok mudur? Evlilik huzurunu korumada uzman insanlar vardır. Onlara müracaat gerekir.

Karşıyı kazanmadan önce her bir ev ferdi kendisini kazanmalı ve önce kendisini değiştirmelidir.

Evde seyreden değil, gayret eden olalım. Kendimize ayırdığımız vakitten eşimize de vakit ayıralım.

Kendimiz için düşündüğümüz güzellikleri eşimiz için de düşünmeliyiz. Zira en büyük aile uzmanı Hz. Peygamber (s.a.v), şöyle buyurmuştur:

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

"Sizden biriniz kendisi için sevdiği şeyi kardeşi için de sevmedikçe iman etmiş olmaz."[10]

Hz. Peygamber'i âile uzmanı yapan Allah Teâlâ ise şöyle buyurmuştur:

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا

"Onlarla hoşça, güzelce geçinin. Şayet onlardan hoşlanmayacak olursanız, olabilir ki bir şey sizin hoşunuza gitmez de Allah onda birçok hayır takdir etmiş bulunur."[11]

Ev fertleri birbirlerine karşı güzel ahlaklı olursa huzur olur. Bu konuda da Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِكُمْ

"Mü'minlerin iman bakımından en kâmili, ahlâkça onların en güzel olanıdır. Sizin hayırlılarınız da kadınlarına karşı ahlâkça hayırlı olanınızdır" buyurmuştur.[12]

Demek ki kâmil iman, güzel ahlakla, güzel ahlaklı olmanın tezahürlerinden biri de kadınlara karşı ahlaklı olmaktır.

---

[10] Buhârî, Îmân, 7; Müslim, Îmân, 71-72; Tirmizî, Kıyâmet, 59; Nesâî, Îmân, 19, 33; İbn Mâce, Mukaddime, 9.
[11] Nisâ sûresi (4), 19.
[12] Tirmizî, Radâ, 11; Ebû Dâvûd, Sünnet, 16; İbn Mâce, Nikâh, 50; Ahmed, II, 250, 472, 527.

İyi bir âile, orkestra gibi, âile reisi de orkestra şefi gibi olmalıdır.

Bilinçli evlilik için özel yetenek gerekmez; belki özel gayret gerekir.

Her bir aile ferdi birbirlerine karşı yaptıkları küçük hataları ders alarak nimete dönüştürebilirler. Çünkü küçük hata öğretmen bilinir de bu küçük hatadan ders alınınca büyük hataya engel olur.

Herkes kendisine şu soruyu sormalıdır: *"Ben karşıyı mutlu etmek için ne yaptım?"*

Âilede erkek ve kadın, birbirlerini gerçek manada sevdi mi bütün sorunlar sorun olmaktan çıkar ve herkes de kendisine yakışanı yaptı mı işte ev huzuru meydana gelir

"Gerçek sevgi, iyilik gördüğünde artmayan, kötülük gördüğünde eksilmeyendir." Yahya b. Muaz (rh.a.)

Sevginin isbatı fedakârlıktır, sevilene katlanmaktır.

"Her şeyin bir tartısı vardır. Sevginin tartısı da fedakârlıktır. Fedakârlık etmeyenin sevgisine inanılmaz." Abdülaziz Bekkine (rh.a.)

Evin huzurunda dilin rolü, büyüktür. Şüphesiz dilin kilidi, kalptedir. Kalbini koruyan dilini, dilini koruyan da huzurunu korur.

"Sesini değil, sözünü yükselt; çiçekleri büyüten gök gürültüsü değil yağmurlardır." Mevlana

Alınacak Dersler:

1. Öğüt almaya herkesin ihtiyacı vardır.
2. Kendi nefsine öğüt vermeyen, başkasına öğüt verse de etkisi tam olmaz.
3. Öğüt vermekten çok, öğüt almaya heves edilmelidir.
4. Kişi, herkesin; ilminden, halinden, eserinden, başarısından nasihat almalıdır. Hatta hatasından bile öğüt almalıdır.
5. Ailede sevgi önemlidir. Sevginin sigortası ise, fedakârlıktır.

Ödev: 1.

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِكُمْ

"Mü'minlerin iman bakımından en kâmili, ahlâkça onların en güzel olanıdır. Sizin hayırlılarınız da kadınlarına karşı ahlâkça hayırlı olanınızdır" hadis-i şerifini hem lafız hem de meal olarak ezberleyiniz.